

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería comunitaria II

Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	P51G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Rosales Carballa, José			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Rosales Carballa, José			
Correo-e	jroscar48@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	<p>Esta materia que complementa á de Enfermería Comunitaria 1 pretende achegar ao alumnado os coñecementos e a metodoloxía necesarios para traballar no nivel primario de saúde, identificando os factores relacionados coa mesma. De forma paralela, tenta transmitirle os coñecementos e actividades preventivas sobre os principais problemas de Saúde da Comunidade; capacitándoo, por iso, para levar a cabo tarefas de promoción de saúde e prevención das enfermidades.</p> <p>É fundamental nesta materia colaborar na formación do alumnado no marco dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostenible (ODS) da Axenda 2030, co propósito de crear conciencia acerca de qué son los ODS e a súa importancia. Aínda que o ODS número tres [garantizar una vida sana y promover el bienestar para todos en todas las edades] é específico de saúde desde esta materia pódese achegar en todos os demais, xa que os ODS tratan temas como a educación, a igualdade, o auga e saneamiento que son tamén determinantes que afectan directamente a la salud. O ODS 12 abarca, na súa meta 12.2, a eficiencia no uso e na xestión dos recursos naturais, e na meta 12.5 os efectos ambientais, tales como a xestión de desechos e na meta 12.4, a liberación de contaminantes, en especial de sustancias químicas .</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas

B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C27	Educar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de identificar ás necesidades de saúde ás poboacións e grupos de interese en saúde pública.	A1 A3 A5	B4 B8 B9 B16	C23 C24 C25	D4 D6 D7 D8 D9 D11
Ser capaz de realizar enquisas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situación desfavorables en relación con saúde	A1 A2 A3 A5	B6 B8 B16	C21 C22	D2 D5
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde e contribuír a resolver problemas de saúde colectivos.	A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B9 B10 B11 B15 B17	C19 C20 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D6 D10

Contidos

Tema

Módulo I-. ATENCION DE SAÚDE Á COMUNIDADE.	<p>Tema 1.- Epidemioloxía e prevención de accidentes. Saúde laboral: Prevención do risco biolóxico. Precaucións universais. -Xestión de residuos sanitarios - Principios básicos en mecánica corporal: desprazamento de cargas</p> <p>Tema 2.- Medidas preventivas fronte aos mecanismos de transmisión: -Saneamento sanitario. Desinfección. Desinsectación. Desratización. -Esterilización.</p> <p>Tema 3.- Estrutura dos servizos sanitarios. Áreas e Zonas básicas de Saúde. O Centro de Saúde. Principios xerais da. Primaria da saúde: Organización e funcionamento dos Servizos. O equipo de Atención Primaria.</p> <p>Tema 4.- Programas do equipo de saúde.</p> <p>Tema 5.- Educación para a saúde: Conceptos xerais e bases da educación para a saúde (EPS). Enfoques e modelo de EPS. Planificación de programas e/ou actividades de EPS. Métodos e medios de EPS.</p> <p>Tema 6.- Enfermaría e saúde comunitaria: historia clínica e sistemas de información. A consulta de enfermaría. Concepto. Tipos de consulta. Axenda de enfermaría.</p> <p>Tema 7. A enfermaría transcultural</p> <p>Tema 8.- Metodoloxía enfermeira en Atención Primaria. O método enfermeiro e modelo de enfermaría en atención primaria. Planificación de cuidados en APS.</p> <p>Tema 9. Enfermaría e a atención domiciliaria. Concepto. O equipo de atención domiciliaria. Desenvolvemento da visita domiciliaria. *Coidadores informais</p>
--	--

Tema 10.- Epidemiología. Medidas de frecuencia. Usos de la epidemiología. Método epidemiológico.

Tema 11.- Epidemiología de las enfermedades transmisibles. Enfermedades emergentes y reemergentes. Factores favorecedores. Importancia de las enfermedades transmisibles.

Tema 12.- Clasificación de las enfermedades transmisibles. Patogenia. Presentación individual. Recurrencias de las enfermedades transmisibles: Recaída-Recidiva-Reinfección. Presentación colectiva de las enfermedades transmisibles: Endemia-Epidemia-Pandemia.

Tema 13.- Cadena epidemiológica. Agente causal. Postulados de Koch. Características de los agentes causales. Interacciones agente causal/huésped susceptible.

Tema 14.- Reservorio y fuente de infección. Tipos. Características. Puerta de salida. Mecanismos de transmisión: Directos-Indirectos.

Tema 15.- Puerta de entrada. Huésped susceptible. Mecanismos de defensa. Inmunidad. Tipos de inmunidad.

Tema 16.- Niveles de prevención. Estrategias de prevención. Medidas preventivas de exposición frente a la fuente de infección: Diagnóstico clínico y de laboratorio.

Tema 17.- Tratamiento precoz. Antimicrobianos. Características del tratamiento. Efectos secundarios. Antibiograma. Encuesta epidemiológica.

Tema 18.- Declaración obligatoria de la enfermedad. Vigilancia epidemiológica. Composición de la red de vigilancia. Enfermedades de declaración obligatoria.

Tema 19.- Aislamiento del enfermo. Tipos de aislamiento. Medidas del aislamiento hospitalario. Vigilancia y cuarentena del contacto sano.

Tema 20.- Medidas preventivas de exposición frente a los mecanismos de transmisión.

Tema 21.- Medidas preventivas de disposición. Medidas inespecíficas y específicas. Quimioprofilaxis. Seroprofilaxis. Gammaglobulinoprofilaxis.

Tema 22.- Vacunas. Importancia de las vacunas. Características de las vacunas. Clasificación de las vacunas. Contraindicaciones. Calendario vacunal.

Tema 23.- Epidemiología de las enfermedades de transmisión aérea: Enfermedad tuberculosa. Medidas preventivas.

Tema 24.- Epidemiología de la enfermedad meningocócica. Medidas preventivas.

Tema 25.- Epidemiología de la gripe. Epidemiología de la fiebre reumática. Medidas preventivas.

Tema 26.- Epidemiología de las enfermedades de transmisión hídricoalimentaria: Toxiinfecciones alimentarias. Importancia. Factores favorecedores.

Tema 27.- Epidemiología de las Infecciones alimentarias. epidemiología de la intoxicaciones alimentarias. Medidas preventivas.

Tema 28.- Epidemiología de las parasitosis. Clasificación de los parásitos patógenos. helmintiasis. Medidas preventivas.

Tema 29.- Epidemiología de las hepatitis por virus hepatotropos. Medidas preventivas.

Tema 30.- Epidemiología de las enfermedades transmitidas por contacto: Tétanos. Medidas preventivas.

Tema 31.- Epidemiología de las enfermedades de transmisión sexual. Clasificación. Factores favorecedores. medidas preventivas.

Tema 32.- Epidemiología de las zoonosis. Medidas preventivas.

Tema 33.- Epidemiología de las enfermedades transmitidas por vectores: Paludismo. Medidas preventivas.

Tema 34.- epidemiología de las enfermedades nosocomiales. Factores favorecedores. Medidas preventivas.

Tema 35.- Epidemiología de las enfermedades no transmisibles. Importancia de las enfermedades crónicas. Factores de riesgo colectivos e individuales. Factores de riesgo modificables y no modificables.

Tema 36.- Medidas preventivas frente a los factores de riesgo modificables.

Tema 37.- Epidemiología de la enfermedad cardiovascular: Cardiopatía isquémica. Enfermedad cerebrovascular. Enfermedad arterial periférica.

Tema 38.- Medidas preventivas frente a la enfermedad cardiovascular. Valoración del riesgo cardiovascular. Síndrome metabólico.

Tema 39.- Epidemiología del cáncer. Clasificación de los cánceres. Factores de riesgo cancerígeno. Cribados del cáncer.

Tema 40.- Epidemiología de la EPOC. Factores de riesgo. Medidas preventivas.

Tema 41.- Epidemiología de la Diabetes mellitus. Clasificación de la diabetes. Complicaciones. Síndromes prediabéticos. Medidas preventivas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	78	130
Seminario	10	25	35
Presentación	13.5	40.5	54
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3
Estudo de casos	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Consiste en sesións de clase expositivas nas que se combinan a presentación teórica dos contidos por parte do profesor coa participación activa do alumno. Realízase a grupo único e segundo o calendario de planificación de actividades preestablecido
Seminario	Neles realízase a aprendizaxe baseada en problemas. Así mesmo, expoñeranse os exercicios individuais ou grupais que se realicen relacionados cos contidos da materia. Lévanse a cabo con toda a clase en distintos grupos pre-determinados e desenvólvense segundo o cronograma da materia. Se corresponden aos contidos do módulo 1
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Lévese a cabo de xeito individual e en grupo, tanto en espazos académicos internos como externos. Notificarase con tempo abondo a realización destes dependendo dos horarios facilitados polas institucións externas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Unha vez realizados facilítaselle ao alumnado tutorías personalizadas

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seminario	Avaliase a participación do alumnado e a consecución dos obxectivos propostos. O alumnado aplica os coñecementos que adquiriu para solucionar de maneira grupal, unha serie de exercicios e programas, en tempo e condicións establecidas polo profesorado dos contidos do Módulo 1	12	B2 B3 B4 B5 B11 B15 B17	C21 D2 D9 D11
Presentación	Exposición dos traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia en espazos académicos internos e/ou externos. As datas correspondentes ás presentacións/ exposicións intracentro, serán os días: 14 y 27 de febreiro; 5, 12, 19 de marzo; 2, 9, 16, 23 e 30 de abril de 2024 ás 12h. Para superar a materia tense que conseguir como mínimo o 50% do valor desta proba. Na segunda oportunidade o alumnado fará unha exposición oral sobre un tema que previamente lle foi indicado polo profesorado, na mesma data e a continuación de próba tipo test.	14	A1 A4 B4 B6 B8 B9 B10 B11 B16	C25 D1 C26 D3 C27 D5 D6 D7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final escrita onde se avalían os coñecementos adquiridos nas clases maxistrais. Para superar esta proba, e a materia, tense que alcanzar como mínimo o 50% do seu valor en calquera das oportunidades. Descóntase por cada dous fallos un acerto.	50	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B6 B10	C19 D1 C20 D3 C21 D4 C23 D7 C24 D8 C25 C26
	Esta proba realizarase: En 1ª oportunidade: 03/06/2024 - 10h. En 2ª oportunidade: 01/07/2024 - 10h.			

Estudo de casos	Módulo 2: proba na que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que poida darse, partindo dos diferentes factores involucrados, análises dos antecedentes e condicións da situación, seguindo unha aprendizaxe baseada en problemas. Establécense 1 proba de resolución de casos prácticos, que é obrigatoria e que se realizará o 14 de Maio de 2024 ás 10h e ás 12h. Establécense catro supostos cun valor de 0,6 puntos por cada suposto acertado. Para aprobar a materia tense que alcanzar como mínimo o 50% do valor de cada suposto. Na segunda oportunidade o alumnado resolverá os casos prácticos e/ ou análises de situacións o día 1-VII-2024 ás 12h.	24	A4 B1	C19 D1 C20 D3 C21 D4 C23 D5 C24 D7 C25 C26
-----------------	--	----	-------	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba fin de carreira: o 2 de outubro do 2023 realizarase o exame de probas obxectivas ás 10h. Casos prácticos: 12h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AMANDO MARTÍN-ZURRO. GLORIA JODAR SOLAR, **Atención familiar y salud comunitaria**, 2ª edic.-2018,
GONZALO PIÉDROLA GIL, **Medicina Preventiva y Salud Pública.**, 12ª edic.-2015,

Bibliografía Complementaria

FARRERAS P.- ROZMAN C., **Medicina Interna.**, 19ª edic.- 2020,

HARRISON., **Principios de Medicina Interna**, 21ª edic.-2022,

IDELFONSO HERNANDEZ-AGUADO, **Manual de epidemiología y salud pública para grados en ciencias de la salud**, 3ª edic.-2018,

M.A.MARTÍNEZ GÓNZALEZ, **Conceptos de Salud Pública y estrategias preventivas**, 2ª edic.-2018,

MANDELL, DOUGLAS Y BENNET, **Compendio de enfermedades infecciosas.**, 8ª edición,2017,

Pagina web da conselleria de sanidade, do servizo galego de saúde,

Pagina web INE e do IGE,

Portal de la OMS: <http://www.who.int/en>,

Ministerio de sanidad y politica social: <http://www.msc.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Ética e lexislación/P51G140V01202